

Jonathan Franzen

Crossroads

Traducere din limba engleză
și note de Alexandra Coliban

POLIROM
2023

Fiul lui? Să consume droguri? Păi da, sigur. I se părea perfect plauzibil. Lui Russ nu-i venea să creadă că nu-i trecuse prin cap pînă atunci. S-o ia naiba pe Marion.

— Pot să-ți spun ceva? a întrebat Frances. Dacă tot avem o consultație confidențială?

Viscolul alb de pe drum era dens și bulversant. Își ținea privirea îndreptată înainte, dar o simțea cum se apleacă spre el, cu șapca ei de vânătoare.

— Mai ții minte, a început ea, cînd am venit la tine vara trecută?

— Da. Îmi amintesc foarte bine.

— Bun, treceam prin niște momente grele, dar n-am fost foarte sinceră cu tine. De fapt, n-am fost sinceră absolut deloc. Tu ai vorbit așa de drăguț despre Bobby, despre pierderea unui soț, însă nu de-asta venisem de fapt. Eram supărată pentru că aflasem că bărbatul cu care mă vedeam avea și pe altcineva.

Cauciucul îmbătrînit al ștergătoarelor tremura pe parbriz. Lui Russ îi venea să pună o întrebare lămuritoare, ca să-și confirme că *mă vedeam* însemna chiar ce părea să însemne, dar se temea să nu-i tremure vocea. O zi care începuse bine era deja decisiv oribilă. După ce că fusese tăntălău în privința lui Perry, acum se dovedea și mai tăntălău cu Frances. Nu-i dăduse niciodată prin cap că ar fi putut deja să tabere alt bărbat pe ea. Vara trecută, adică nici un an de cînd rămăsese văduvă.

Ea s-a lăsat pe spate în colțul banchetei din față.

— Era genul ăla de poveste care pare prea frumoasă ca să fie adevărată. O prietenă mai veche ne făcuse lipeala și, chiar de la prima întîlnire, am simțit că e fix ce trebuie – ne-am conectat imediat. Philip e medic și lucrează în armată. Activase în aceleași baze militare unde fusese și Bobby, așa că aveam acest lucru în comun, iar cardiologul e echivalentul medical al pilotului de vânătoare – nu-s meserii pentru cei slabi de inimă. Philip are un apartament superb pe unul din dealurile de deasupra lacului, puțin la nord de Loop, cu o priveliște incredibilă. Imediat ce l-am văzut, mi-am zis: „Perfect, mă bag!“. Privind în urmă, era mult prea devreme să gîndesc așa, dar nu-mi doream decît ca totul să fie bine din nou. Voiam să fim patru, nu trei.

Russ încerca să-și închipuie un scenariu în care Frances ajungea în apartamentul cardiologului fără să aibă relații intime cu acesta.

— Voiam ca Larry și Amy să-l cunoască, a continuat ea. Mă gîndeam că putem lua prînzul împreună, iar apoi să mergem la Field Museum. Am tot insistat pe tema asta pînă cînd, într-o seară, îmi spune, *în spiritul unei totale transparențe*, că e ceva ce ar trebui să știu. Se pare că, în toată perioada de cînd îl cunoscusem, el se mai văzuse cu cineva. O asistentă, desigur. Mai tînără ca mine, desigur. Deci cam asta aveam în cap cînd am venit la tine. Îmi era tare dor de Bobby, dar din motive total greșite. Mi se cam frînsese inima.

Fumul negru de eșapament al mașinii de gunoi din fața lui Russel murdărea zăpada înainte ca aceasta să atingă solul.

— Înțeleg, a spus el.

— Și mai e ceva ce nu ți-am spus. Între mine și Bobby lucrurile nu au fost atît de minunate. Cînd ne-am căsătorit, eu aveam doar douăzeci și unu de ani. El era prietenul cel mai bun al fratelui meu, pilota avioane care treceau bariera sunetului, arăta absolut fantastic, iar eu am fost fata care a ajuns să se mărite cu el. Era plecat destul de mult, dar nu mă deranja asta – eram soție de ofițer, aveam anumite beneficii. Cînd s-au născut copiii, era staționat la Edwards, iar eu l-aș fi urmat oriunde – nu l-am pus eu să lase forțele aeriene. Dar își dorea să-și vadă copiii crescînd într-un singur loc, într-un singur district școlar, iar salariul era mult mai bun la General Dynamics. Iar apoi, imediat după ce am ajuns în Texas, a realizat că făcuse o greșeală. Îi era dor de armată și-mi dădeam seama că îmi purta pică, deși n-aveam eu nicio vină. An de an, l-am văzut din ce în ce mai furios. Toată lumea îl știa de armăsar, și oricum nu m-aș fi luat eu la ceartă cu el, dar mă tot puneă să trec probe de loialitate. Dacă rîdeam prea tare la gluma vreunui vecin, însemna că flirtez cu el, iar Bobby nu se lăsa pînă nu recunoșteam că vecinul respectiv nu era un bărbat așa de bun ca el. Dacă mă uitam la știri și comentam că războiul nu merge prea bine, începea să mă interogheze. Nu eram de acord că America e cea mai puternică țară din lume? Cu cel mai bun sistem economic? Nu aveam noi obligația morală de a-i împiedica pe comuniști să-și extindă bla, bla, bla? Credea sincer că motivul pentru care mureau atîția soldați era că protestatarii de acasă le

subminau moralul. Din cauza *mea* mureau băieții ăia, pentru că aveam îndoieli cu privire la război. Iar Larry voia să devină astronaut, dar nu era excepțional la sport, nu era elev de nota zece, și Bobby urla întruna la el. „Crezi că ajungi astronaut fără să te arunci cu toată puterea în baza a doua? Crezi că John Glenn a luat vreodată nota nouă la un test de algebră?” Larry era doar un puști visător, interesat de cosmos, și era atât de mândru de Bobby, atât de disperat să-l mulțumească, dezaprobarea lui îl chinuia. Ai văzut vreodată carlinga unui F-111?

Russ ar fi trebuit să se bucure că i se deschidea, dar el nu auzea decât că îi atrăgea pe piloții de încercare și pe cardiologi. El era un preot slujitor însurat, cu patru copii și sărac lipit. Ce fusese în capul lui?

— E incredibil, a spus ea. Câte instrumente pot să aibă pe bord. Îți dau impresia că ai control absolut și exact așa se purta Bobby cu noi. Aveam nevoie de aprobarea lui, iar el ne controla condiționând-o. Larry trebuia să fie atlet de top, iar eu n-aveam voie să mă distrez puțin stînd de vorbă cu un vecin. Pentru mine, cel mai cumplit lucru legat de prăbușire a fost să mi-l imaginez pierzînd controlul aeronavei. Trebuie să-l fi cuprins așa o *furie*.

Cerul se întuneca, traficul se mișca greu. Câte milioane de dolari costa un F-111? Cum putea o națiune care se declara creștină să cheltuie miliarde de dolari pe armament mortal? Bordul Fury-ului lui Ross avea un vitezometru și trei indicatoare, dintre care unul era stricat. Mașina avea nevoie urgent de frîne noi și de niște cauciucuri de iarnă, însă Marion îi ceruse două sute de dolari pentru cumpărăturile de Crăciun. Suma i se păruse exagerată, însă se gîndise cît de puțin îi dăduse în ultima vreme și se mai gîndise și la cele patru ore singur cu Frances pe care reușise să și le dăruiască singur de Crăciun. Își închipuise că orele aveau să zboare mult prea repede. Acum se întreba cum să reziste încă un minut auzind-o cum povestea despre genul de bărbat pe care-l iubea. Avea în gît un nod dur și amar.

— Am tot vorbit cu Kitty despre asta, a continuat Frances. N-o să-mi dau niciodată foc la soutien¹, dar Kitty mi-a dat să citesc

1. Referire la momentul simbolic din istoria feminismului american cînd, în anul 1968, la protestul îndreptat împotriva concursului

niște cărți care mi s-au părut foarte relevante. Și aici nu vorbim de faptul că Bobby m-ar fi abuzat fizic cumva. Era doar rece, rece, rece. Și totuși, într-un fel, aproape că era mai rău așa. Eu eram nevestica, iar singurul lucru care conta era să fac totul absolut perfect. Era opusul egalității în căsătorie. Privind acum în urmă, îmi dau seama că toți vecinii noștri credeau că eram căsătorită cu un măgar. Singurii care nu erau de aceeași părere erau colegii lui piloți, care erau și ei măgari. Adică, evident, e cumplit cum a murit, îmi pare tare rău pentru el. Dar câteodată mai că mă gândesc că mi-e mai bine fără el. E oribil că spun asta?

— Căsătoria e dificilă, a spus Russ.

— Dar trebuie să fie dificilă? A ta e dificilă? Sau, scuze, probabil că nu pot pune întrebarea asta.

Dacă Russ ar fi avut sîngele rece al unui pilot de încercare sau al unui cardiolog, acum ar fi fost momentul să-și deschidă inima și să declare că mariajul lui e jalnic, că rezistă doar din obișnuință și legămînt și datorie. Acum ar fi trebuit să facă pasul. Dar pe el îl nemulțumea la Marion că era grasă și posacă, i se părea monotonă și îi tăia orice avînt. Nu vedea cum și-ar fi putut exprima această nemulțumire fără să pară măgar.

— În orice caz, a spus Frances, mi-ai făcut un mare bine punîndu-mă în legătură cu Kitty și recomandîndu-mi cercul de marți. Exact de asta aveam nevoie. Am făcut și un curs la Triton College și mi-a prins bine și ăla. Toate ca toate, am avut o toamnă destul de bună. Dar apoi...

— Știu, a spus Russ. Vreau să-mi cer încă o dată scuze pentru ce s-a întîmplat cu Ronnie. A fost greșeala mea.

— Ah, da. Mulțumesc. Nu e cazul să-ți ceri scuze. Ce s-a întîmplat a fost că Philip m-a căutat iar. M-a sunat din senin și mi-a spus că acum are mintea mai limpede. A încheiat relația cu asistentă și, oare, mă lasă inima să-l iert? Am crezut că n-o să pot, dar mi-a trimis trandafiri și m-a sunat din nou. Și-a băgat tot farmecul la înaintare, iar lucrurile s-au legat, pur și simplu. În weekendul de după Ziua Recunoștinței, după povestea cu Ronnie, m-am dus în oraș și am petrecut toată după-amiaza și seara cu el.

Miss America, protestatarele și-au aruncat sutienele (alături de alte articole feminine) într-o „pubelă a libertății“.

Zăpada încă se topea când atingea asfaltul, dar prognoza anunțase pînă la douăzeci de centimetri. Dacă Russ și Frances rămîneau blocați pe undeva, ar fi însemnat niște ore în plus cu prietena unui cardiolog.

— Totul a fost diferit, totuși, a spus ea. Pe de-o parte, din cauza cărților pe care le-am citit, dar pe de altă parte... pe de altă parte, a fost și ce am primit de la tine. Mă refer la cercul de marți și, nu știu, pur și simplu exemplul unui alt tip de bărbat. Philip m-a dus la Binyon's, iar cînd a venit chelnerul, mi-a luat meniul din mîină și a comandat și pentru mine. În trecut, mi-ar fi plăcut asta, m-ar fi făcut să mă simt în siguranță. Dar... apoi ne-am dus la el în apartament, cu priveliștea aia incredibilă, și mă uitam la fotografiile de familie de pe pian. Am ridicat-o pe una, ca să mă uit la ea, și probabil am pus-o la loc greșit, pentru că el a venit și a mutat-o, a dat-o cu vreo doi centimetri mai în spate. A traversat toată camera ca să mute fotografia doi centimetri. Asta arată, probabil, că e un cardiolog grozav, dar eu mi-am spus: Opa! Iar o luăm de la capăt. Înțelegi ce zic?

Russ era buimăcit, ba se simțea cuprins de disperare, ba, în clipa următoare, îndrăznea să spere.

— Parcă aș fi vrut să-l înlocuiesc pe Bobby cu cineva ca Bobby. Presupun că ăsta e tipul de bărbat care mă atrage, eu știu? Și Bobby putea fi fermecător, de obicei după ce se purta ca un măgar cu mine, iar eu mă supăram pe el. Mi-am dat seama că, dacă rămîn cu Philip, probabil mai fac un copil sau doi – cred că vrea să aibă propriii copii – și că acela îmi va fi sfîrșitul. Ar controla totul. În fine, chestia e că am ajuns acasă de-abia pe la miezul nopții.

După ce a avut relații intime cu cardiologul? Russ nu stăpînea cîtuși de puțin protocolul contemporan al întîlnirilor dintre bărbați și femei.

— Și l-am găsit pe Larry singur în sufragerie, uitîndu-se la televizor. E destul de mare încît să aibă grijă de Amy, doar că era ceva ciudat la el. M-am aplecat să-l pup și nu mi-a venit să cred. Mirosea a iarbă și a apă de gură. Fumase marijuana după ce se culcase Amy! Nu mi-a venit să cred. Știam că i-a fost greu după moartea lui Bobby și că nu-i floare la ureche să schimbi școala,

în clasa a noua, dar e băiat bun, iar anul ăsta se descurcă mult mai bine, de când cu Crossroads. Încă stă cocoșat, încă își acoperă fața cu părul, dar pare să se maturizeze. Când mi-am dat seama că e drogat, primul impuls a fost să mă simt vinovată că i-am lăsat singuri, pe el și pe Amy, atâtea ore. I-am spus că sînt dezamăgită că a făcut o prostie atît de riscantă cînd ar fi trebuit să aibă grijă de sora lui, dar n-aveam de gînd să-l pedepsesc. Trebuia, însă, să aflu niște lucruri, de exemplu de unde își luase marijuana. Dar stătea cu fața ascunsă în păr, nu se uita la mine, nu răspundea. L-am întrebat dacă mai e marijuana în casă. Tot nu mi-a răspuns, moment în care mi-a sărit țandăra. Îi cer să-mi arate unde e iarba, mă duc cu el în camera lui și ce să vezi? Are o pungă întregă! I-o iau, îl întreb din nou de unde o are și știi ce-mi zice? Îmi zice: „Eu nu-s turnător“. M-am enervat atît de tare, încît i-am interzis să se uite la televizor o lună întregă.

Russ avea impresia neplăcută că știe unde duce povestea ei. Îi picase fisa cînd îl pomenise pe Perry.

— Deci, cum spuneam, e jenant, a spus ea. Dar m-am gîndit că trebuie să știi și tu.

— Tu crezi că Larry are marijuana de la fiul meu.

— Nu știi sigur. Dar ei doi petrec o grămadă de timp împreună, iar Larry e în limbă după Perry, ceea ce e foarte drăguț. Vin acasă de la școală și se duc direct în camera lui. Larry construiește machete, simt miros de lipici și de vopsea cînd sînt sus, în cameră. N-am nimic împotriva să-și petreacă timpul construind machete. Nici măcar nu sînt sigură că mă deranjează să fumeze iarba. Larry spune că jumătate dintre copiii din școală au încercat, ceea ce probabil e o exagerare, dar înțeleg că e ceva destul de obișnuit. Dar să ai o pungă întregă, o ditamai punga – asta nu mai pare să fie opera lui Larry.

S-o ia naiba pe Marion.

În primăvara trecută, cînd ieșise la lumină cît de inadecvat ajunsese să fie comportamentul lui Perry, Marion marșase pe religie, acuzîndu-l pe Russ că are o fixație pe poruncile din Vechiul Testament și că uită de iertarea din Noul Testament despre care predică duminicile. După Marion, Perry avea nevoie de iubire și de susținere, nu de pedeapsă. Chiulise de la școală unsprezece zile în